

Lewis Carroll

SZNARK-VADÁSZAT

Fordította Jónai Zs. Balázs

TARTALOM

ELŐSZÓ

- I. ROHAM: MEGÉRKEZÉS**
- II. ROHAM: A BENGŐS BESZÉDE**
- III. ROHAM: A BÉRSÜTŐ MESÉJE**
- IV. ROHAM: A VADÁSZAT**
- V. ROHAM: A BÁRSONYHÓD LECKÉJE**
- VI. ROHAM: A BŰNMOSÓ ÁLMA**
- VII. ROHAM: A BANKÁR VÉGZETE**
- VIII. ROHAM: AZ ELTŰNÉS**

*EGY DRÁGA GYERMEKNEK:
EMLÉKÉÜL A NAPSUGARAS ÓRÁKNAK
TENGERPARTI SUSTORGÁSOKNAK*

*Egy kislány, ki fiúsan öltözött,
Ásót forgat, nézd ügyes kezét,
Elfáradt már, térdemre költözött,
Kér egy kedves mesét.*

*Mit zavartok, ti dühödt szellemek?
Az ártatlanság tiszta dalát
Úgyse értitek, de én s e gyermek
Ismerjük a csodát.*

*Csivitelj édes, a szívem beteg,
Nem bírom a sok tudós elmét,
Birtokolni vágyom, mi a legszebb,
Kislány szív-szerelmét.*

*Ábrándok, gonosz vágyak menjetek!
Most munkáról szól éjem, napom.
Ó, emlékek, most ne gyötörjeteek!
Ne vesszen az álmom.*

ELŐSZÓ

Ha - és ez igen valószínű - az utókor azzal vádolná a szerzőt e rövid, de annál tanulságosabb költeménye alapján, hogy írásainak semmi értelme, meg vagyok győződve arról, hogy e sor lesz az oka:

„*Kormány, orrárbóc helyet cserélt olykor...*”

Figyelembe véve ezt a fájdalmas lehetőséget, nem fogok hivatkozni méltatlankodva (bár tehetném) korábbi írásaimra, mint bizonyítékokra, hogy képtelen vagyok ilyen cselekedetekre; nem utalok arra (bár tehetném), hogy éppen az erkölcs erősítése a költeményem célja, hogy ügyeltem a számtani elvekre, a természetrajz nemes tanításaira - azt a prózaibb módszert választom, hogy egyszerűen elmagyarázom, hogyan történt.

A Bengős, aki szinte már betegesen kényes volt a megjelenésre, az orrárbócot kiszedette a helyéről hetente egyszer vagy kétszer, hogy fényezzék azt, de többször megtörtént, hogy amikor eljött a visszatevés ideje, már nem emlékezett senki a fedélzeten arra, hogy az orrárbóc a hajó melyik részéhez tartozik. Tudták, a legcsekélyebb értelme sincs a Bengóst kérdezni róla - ő csak a Tengerészeti Kódexből olvasna fel érzelemdús hangon, amit soha senki nem fog megérteni közülük -, ezért általában úgy végződött az eset, hogy rögzítették az orrárbócot a kormány helyére. A kormányos könnyes szemmel nézte a cselekményt, ő tudta, hogy mindent rosszul csinálnak, de ó jaj! - a Kódex 42-es szabályzata kimondja: „senki nem szólhat a kormányoshoz”, és ezt a Bengős kiegészítette azzal, hogy a „kormányos se szólhat senkihez”.¹ Tehát tiltakoznia lehetetlen volt, és a kormányzás is reménytelenné vált, egészen a következő fényezésig. E zavarba ejtő időszakokban a hajó többnyire visszafelé vitorlázott.

Mivel e mű bizonyos mértékben kapcsolódik a Vartarjú című balladához,² engedjék meg, hogy éljek a lehetőséggel, és válaszoljak arra a gyakorta feltett kérdésre, hogy miképpen kell

¹ Erre a feladatra többnyire a Boy vállalkozott, aki így talált menedéket a Bérsütő állandó panaszáradata elől, hogy nincs elegendő cipőkrém az ő három csizmájára. (Lewis Carroll jegyzete)

² A Jabberwocky Lewis Carroll híres nonszensz költeménye, ami a Through the Looking-Glass (Alice Tükörországban) című művében található. Magyarul Tótfalusi István (Gruffacsór), Weöres Sándor (Szajkóhukky) és Varró Dániel (Hergenyörciád) fordításában ismert. A saját kísérletemmel (Vartarjú) nem kívánok egyikkel se versenyezni, de úgy láttam helyesnek, ha nem használok fel másét, ugyanis a Jabberwocky egyes szavai többször előkerülnek a Sznark-vadászatban is.

VARTARJÚ

*Rostan már, a nyulkony potyok
Förtek és jurtak a pórán,
Gyitván az összes gondacsok,
Orpolt olva a brány.*

*„Rejtezz fiam, jön Vartarjú,
Szétharap és karmába zár!
Csitcsat madár repdes, lapulj,
Itt a brósz Borzadár!”*

*Kezében kivont nyeszlő kard,
Hogy vágja a férmes ellent -
Tamfa alatt pihenőt tart,
Gondra választ leljen.*

kiejteni azt, hogy „nyulkony potyok”. Az „u” vajon hosszú, mint a „nyúl” szónál, vagy a potyok első „o”-ját úgy kell-e mondani, mint a „pót” esetén? Esetleg a „gyitván” első szótagját „gyi”-ként kell kimondani? Hallottam olyanokról, akik szerint így módon kell kiejteni e szavakat. Ilyen az Emberi Perverzitás.

Úgy tűnik, ez kiváló alkalom arra, hogy néhány észrevételt tegyek a költemény más nehéz szavaival kapcsolatban is. Számomra Bendő Bandi³ elmélete, miszerint két jelentés van csomagolva egyetlen szóba, akár egy táskába, tűnik a legmegfelelőbb magyarázatnak az összesre.

Példának vegyük e két szót: „borzas” és „bősz”. Készüljünk fel lélekben arra, hogy kimondjuk mind a két szót, de ne tervezzük el, hogy melyik lesz az első. Most nyissuk ki a szánkat, s ejtsük ki a szavakat. Ha gondolatunk, bármilyen kevésbé is a „borzas” felé húz, úgy fogunk megszólalni, hogy „borzas-bősz”, ha pedig egy hajszálnyira is, de a „bősz” felé, akkor úgy, hogy „bősz-borzas”. Viszont ha birtokában vagyunk a legritkább ajándéknak, a tökéletesen kiegyensúlyozott elmének, akkor azt találjuk majd mondani, hogy „brősz”.

Tegyük fel, hogy Pistol kimondja az ismerős szavakat:

*„Melyik király alatt, te éhenkórász?
Szólj, vagy halj meg.”⁴*

Sekélyes bíró sejtené, hogy Vilmos vagy Richárd, de nem lenne képes a kérdés eldöntésére, így abban se jutna dűlőre, hogy melyik nevet próbálja meg előbb, holtbiztos, hogy azt felelné: „Vrilchárd!”

*Ezen helyen állt ő lázva,
S jött Vartarjú - tüzes szemek -
Remély erdőből suhanva,
Morgva érkezett meg.*

*Egy-két, egy-két, ekképpen tép
A nyeszlő kard nyöször-nyasza,
A lét így múlt, a fej lehull,
S diadallag vissza.*

*„Te ölted meg a Vartarjút?
Hadd öllek vidorc fiam!
Megdicsültél! Juhé, juhú!”
S horcognak boldogan.*

*Rostan már, a nyulkony potyok
Förtek és jurtak a pórán,
Gyitván az összes gondacsok,
Orpolt olva a brány.*

³ Humpty Dumpty, a Through the Looking-Glass egyik szereplője. A Révbíró Tamás-Tótfalusi István fordításban „Dingidungi”; a Varró Zsuzsa-Varró Dániel verzióban „Undi Dundi”; Mann Lajos egy helyen „Monydi Bandi”-nak magyaráítja. A fent említett okok miatt én is rögtönöztem egy változatot a nevére: „Bendő Bandi”.

⁴ William Shakespeare: IV. Henrik király, második rész, V. 3. (Lévay József fordítása)

I. ROHAM: MEGÉRKEZÉS

„A Sznark földje!” - Bengős ezt kiabálta,
Dagály volt, így figyelni kellett:
Az embereit a partra dobálta,
Hajuknál ragadva meg őket.

„A Sznark földje! Ezt most mondom másodszor,
Tudom, egy is elég, ne légy pimasz!
A Sznark földje! De ha mondom harmadszor,
Amit mondok, háromszor is igaz!”

Teljes a legénység: egy Boy, ki portás,
A Bördíszműves is útitárs.
Bűnmosó, jól jön, ha a helyzet vitás,
Bróker szerepe árusítás.⁵

A Biliárd-markőr csodákra is képes,
Mégis kevés a fizetése,
Egy Bankár miatt (kinek a múltja kétes,
És sokba kerül etetése).

Volt velük egy Bársonyhód, sétálgatott,
Ha úgy adódott, csipkét vert,
A hajót többször megvédte (vitatott),
Bengős szerint ő hoz sikert.

Volt még valaki, felkészült az útra,
De cuccait nem használhatta:
Esernyő, ruhák, ékszerek és óra,
Mindezt, s esztét a parton hagyta.

Negyvenkét láda volt, gondosan csomagolt,
A nevét mindre ráfestette,
De ezekről tájékoztatni hanyagolt,
Így hát mindenét elvesztette.

⁵ Az eredeti műben is bé-vel kezdődik az összes szereplő neve, és ezek foglalkozásokat, illetve egy állatot jelölnek. A „Bankár”, a „Bróker” és a „Biliárd-markőr” nevének fordítása kézenfekvő volt, hiszen magyarul és angolul szinte ugyanúgy vannak, de a többenél nem volt ilyen egyszerű a helyzet. Ahol tudtam, ott szinonimát kerestem, így lett a „Butcher”-ből „Böllér”, vagy a szolga, inas, londiner jelentésű „Boots”-ból „Boy”. Egy szereplő esetében eltértem az eredeti jelentéstől, a „maker of Bonnets and Hoods” (szó szerint: Főkötő- és Csuklyakészítő) az én fordításomban „Bördíszműves”-re lett keresztelve, amit azért mertem megtenni, mert ő csak említés szintjén van jelen a műben, és a foglalkozása, meglátásom szerint, nem befolyásolja a történet menetét. Még nagyobb problémát jelentett néhány fontos szereplő neve. A pék jelentésű „Baker”-ből végül „Bérsütő” sikeredett, a „Barrister” (ügyvéd) pedig egy egészen költői nevet kapott: „Bűnmosó”. A „Beaver” (hód) magyar nevét úgy kreáltam, hogy elérakam a bársony szót, mert az valamelyest kapcsolódik a hobbiához, a csipkeveréshez. A hajó kapitánya a szónok, kikiáltó jelentésű „Bellman” nevet viseli, ami úgy lett „Bengős”, hogy Humpty Dumpty módszerét alkalmazva, összevontam a beszélő és a csengős szavakat. Lewis Carroll e nevekkal minden bizonnyal saját magát figurázza ki, ugyanis ő (felnőttek jelenlétében) dadogott, és főként a bé-kezdetű szavakkal gyúlt meg a baja.

A ruhát nem bánta, hét kabátot húzott,
És három pár csizmát eleve,
Más dolog miatt lett ő igazán nyúzott:
Nem emlékszik, hogy mi a neve.

Többiek se jegyezték meg helyette:
„Haver!”-t mondtak, ha keresték,
Ő lett „Mittomén”, „Hogyhijják” és „Hé Te!”,
Olykor „Hékás”-nak nevezték.

Sokak szerint szónak élc adja erejét,
Rá is csúfnevek ragadtak:
A barátai „Gyertyacsonknak” nevezték,
Ellenei „Rántott Sajtnak”.

Esetlen volt ő és hát nagyon hülye,
De bátorsága hatalmas,
Így a csapatban biztosított helye,
Mert Sznark-vadásznak alkalmas.

Ha hiénát lát, ő nem fut el remegve,
Csak jót nevet az egészen.
Nem ritka, hogy sétálgat vele a medve,
Úgy hírlík, hogy mancs a kézben.

Bérsütni vették fel, hiába: nem tudták,
Hogy keveset tanult és hanyag,
Nem tudott sütni, csak esküvői tortát,
Ahhoz meg nem volt alapanyag.

Az utolsó volt a legfurább szerzet,
Majdnem biztos, hogy eszelős,
Gondolata csak a Sznark körül pergett,
Épp ezért vette fel Bengös.

Ő lett a Böllér, de egyszercsak kifakadt:
(Hét napja szelték a habokat),
„Soha nem vágtam le mást, csak hódokat”.
Bengös szava erre elakadt.

Majd reszketve és hosszasan magyaráz:
„A hajón van épp egy Bársonyhód,
De szelíd ő és megrázna igazán,
Ha holtan rejtené a komód.”

A Bársonyhód megriadt ezt hallva,
Szemei könnyel teltek meg,
S immár a Sznark-vadászat izgalma
Helyett csak ijedten remeg.

Ezért erőlesen követelte
A Böllér kapjon külön hajót,
De a Bengös ezt mégsem engedte,
Tervtől eltérés nem hozna jót.

„A navigálás összetett művészet:
Hajó és csengő? Ész is kell!
Miért vennék a nyakamba új vészet?
Ha változtatsz, nincsen siker.”

Javasolták a Hódnak, hogy szerezzen
Egy késálló, használt zekét,
Bérsütő szerint biztosítást nézzen,
Ha veszélyben érzi életét.

A Bankár remélve nyereséget,
Mekörnyékezte a Hódot,
Tűz- és jégkár biztosítás végett,
Ami megold minden gondot.

E bús, szomorú napnak vége már,
De nem múlt a Hód rettegése.
Mikor a Böllér a közelben jár,
Ismét rátör a remegése.

II. ROHAM: A BENGŐS BESZÉDE

Bengős kapitányt egekig dicsérték:
„Mennyi kecs, báj, csupa kellem!
Nincsen oly része, mi ne lenne érték,
Rögtön látszik, hogy nagy szellem.”

Vett egy térképet, a tenger volt rajta,
Amit sehol nem tört a föld,
Örültek neki, mert a legjobb fajta,
Megértéshez nem kell a bölcs.

Bengős mutatja az üres lapot:
„Ez a tökéletes térkép!
Nem változik, akárhogy tarthatod,
És bátran hajthatod kétrét.

Mit bánom én mit pingált Mercator,⁶
Sziget, szoros csak összezavar,
Tiszta térkép kell, mi nem korlátol,
Ezért a régít dobd el hamar!”

Eddig csodás - de a csapat hamar belátta,
Hogy Bengős kapitány, kit szerettek,
Nem igazán tudta, mi az óceán titka,
Csakis a csengőrázáshoz értett.

Ő maga megfontolt, de miket parancsolt,
Attól megőrült a személyzet:
„Jobbra! De legyen balra a hajó orra!”
Nincs kormányos, ki ebből érthet.

Kormány, orrárbóc helyet cserélt olykor,
De a Bengős nem búsul,
A trópusokon előfordul sokszor,
Hogy egy hajó „megsznarkul”.

Volt egy nagy hiba, lett miatta galiba,
Még a Bengős is letört, zavart:
„Ha a szél keletre fúj, akkor mért van úgy,
Hogy ez a hajó nyugatra tart?”

Megúszták a kalandot, a hajó landolt,
Vitték a zsákot, a ládákat,
Kedvük nem sok volt, e tájékon minden holt,
Nem látni mást itt, csak sziklákat.

Bengős is érzi, felhős a hangulat,
Hát vicceket mesélt dalolva,
De nem hallhatott nevető hangokat,
A legénység maradt alélva.

⁶ Gerardus Mercator (1512-1594), flamand térképész. Az általa kifejlesztett Mercator-vetület őrizte meg nevét az utókornak. (forrás: Wikipédia)

Ekkor kiosztott nagy mennyiség grogot,⁷
És parancsolt: ülj a partra!
A legénység is díjazta a dolgot,
Így beszédét most kell tartsa.

„Barátim és rómaiak, füleljetek!
(A citátumért mind rajongott,
Így egészségére szorgalmasan nyeltek,
Míg Bengős újra töltött grogot.)

Már hajózunk sok hónapja és hete,
(Négyszer több a hét, mint a hónap),
- Így a Kapitány -, s még nem volt esete
Annak, hogy Sznarkot láttunk volna.

Már sok hete és sok napja tart utunk,
(Hét nap tesz ki éppen egy hetet),
De azt, mit látni legjobban akarunk,
Sznarkot elénk sors még nem vetett.

Emberek! Rám most nagyon figyeljetelek,
Mert igen fontos, amit mondok:
Ne felejtse az öt csalhatatlan jelet,
Miről felismered a Sznarkot!

Első az íze, mely sovány és beesett,
Ám azért ropog a fogad alatt,
Kabáthoz hasonlítja, ki ilyet evett,
Ez amolyan túlvilági falat.

A Sznark későn kel és sokáig horkol,
E jellemzőt is jegyezned kell!
Tea idején reggelizik, ötkor,
Ebédét másnap fogyasztja el.

Harmadik jellemző: a viccet nem érti,
Nem erőssége a gyors felfogás,
Vigyázz nagyon, mert az összes tréfa sérti,
Egy szóvicctől rájön a zokogás.

Negyedik: imádja a fürdőgépet,⁸
Mindig magával hordoz egyet,
Azt hiszi, így nyeri el a szépséget,
De hát téved, nehogy bevegged.

Ötödik ismérv: vágya a dicsőség,
Ez a fő, mit ismerned kell, alap,
Fontos, hogy tudd, mi köztük a különbség:
Bajuszos karmol, a tollas harap.

⁷ grog: rumból, cukorból és forró vízből álló ital.

⁸ fürdőgép, fürdőzőgép: a viktoriánus korszakban használt kabinszerű szerkezet, aminek segítségével átemelték a strandolni vágyókat a vízbe. Így kerültek el azt, hogy fürdőruhában kelljen mutatkozni a parton.

Habár a legtöbb Sznark senkinek sem árt,
Búcsam is akad köztük olykor...”,
A Bengős elhallgat, s ad ki riasztást,
Mert Bérsütő elájult ekkor.

III. ROHAM: A BÉRSÜTŐ MESÉJE

Élesztik muffinnal, élesztik mustárral,
Élesztik jéggel és zsázsával,
Élesztik lekvárral, megfontolt tanáccsal,
Nehéz fejtörőkkel, százával.

Amikor feléledt, mesélni kezdett,
A saját gyászos történetét,
De Bengős így kiált: „Elég már, csendet!”
És vadul rázta a csengőjét.

Legfontosabb a csend! Nem zavar semmi nesz,
Hallani a légy lehelletét,
Míg ez ember, kit legtöbbjük „Hé”-nek nevez,
El nem beszéli az életét.

„Apámmal, anyámmal szegényen éltünk...”
„A lényeget! - Bengős így sürgeti -
Igyekezz, gyorsan a végére érjünk,
Mindjárt éj, a Sznarkot eltünteti!”

„Ugrok negyven évet - szólta Sütő, s könnyezett -
A többi azt hagyom máskorra,
Ott folytatnám, amikor engem ön bevett
Sznark-vadásznak eme hajóra.

Én drága nagybácsim (kiről neveztek el),
A búcsúzásnál arra intett...”
Bengős közbevág: „A bácsi nem érdekel!”
Csengőt rázva teremtett rendet.

„Bátyám azt oktatta - Bérsütő folytatta -
„Ha a Sznarkod Sznarknak bizonyul,
Hozd haza mindenképp, zöldséggel jó ebéd,
Fényt is ad ő, ha bealkonyul.

Keresheted gyűszűvel, testi erénnyel,
Villával könnyű őt leölni,
Életét veheted vasúti részvénnel,
Legjobb csali: mosoly és kölni.

(„Pontosan így kell! - a Bengős helyesel,
Közbevetve, zárójelesen:
Mindig is mondtam, ha Sznarkot keresel,
Csak így járhatunk sikeresen.)

De vigyázz jó öcsém, hatalmas a veszély,
Ha Sznarkod valójában Búcsam,
Halkan és gyorsan örökre elveszél,
És nem kerülsz elő sehogyan!”

Ez, mi nyugtalanítja a lelkemet:
Ha bátyám szava eszembe jut,
Akkor egész testem megremeg,
Szívem táljából a tej kifut.”

„Ezt korábban mondanod mért nem lehetett?”
Kérdi a Bengős nagy méreggel,
A Bérsütő mást erre sem felelhetett:
„Ettől rettegek este s reggel.

Mert álmomban a Sznarkot naponta látom,
Minden éjszaka vele vívok:
Az élete véget ér egy zöldségtálon,
És a testével világítok.

De ha egy Búcsam lesz, kivel találkozok,
(Tudom e nap is eljön hamar),
Halkan és villámgyorsan köddé változok:
Ettől félek, ez mi felkavar.”

IV. ROHAM: A VADÁSZAT

Bengős kérdez újra, homlokot ráncolva:

„Miért voltál ezeddig néma?

Ez most jóval több mint kínos, enyhén szólva,

Mert itt a Sznark, most ez a téma.

Bánatba merülnénk, ha netán eltűnnél,

Szavamra mondom, elhiheted,

De áruld el Barátom, én be nem látom,

Hogy közzé miért csak most tetted!

Igen kellemetlen, hogy csak most szólsz, értve?

Ki kéne porolni feneked!”

A „Hé” nevű válaszol, de megvan sértve:

„Indulás előtt mondtam neked.

Vádolj gyilkossággal vagy észhiánnyal,

(Gyengék vagyunk mi emberek),

De még egyszer nem éltem hazugsággal,

Soha senkit át nem verek!

Több nyelven elmondtam: görög és német,

Hollandus valamint héber.

Elfelejtettem (ez bántja elmémet),

Hogy hozzád az angol ér el.”

„Ez nyomorult mese” - mondta Bengős, arca

Minden szóra csak nyúltabb lett.

„De már elmondtad, záruljon kettőnk harca,

Vitázni nem fogok többet.”

Így folytatta: „Elég a szavakból már,

Nincs több idő fölös fecsegségre.

Újra mondom, a Sznark nagyon közel jár,

Nemes teendők keresése.

Keressétek gyűszűvel, testi erénnyel,

Villával könnyű őt leölni,

Életét vegyétek vasúti részvénnel,

Legjobb csali: mosoly és kölni.

A Sznark furcsa lény, igen szokatlan szerzet,

Nem lehet úzni szokott módon,

Minden tudás kell: szerzett és a nem szerzett,

A teste így lesz a hajódon.

Anglia várja, folytatnunk kell az utat,

Ezért kérem megértésüket.

Legjobb, ha csomagjában mindenki kutat,

Keresd mi a harchoz jól jöhet.”

A Bankár erre zsirált⁹ biankó-váltót,¹⁰
Ezüstpénzt cserélt bankjegyre.
Bérsütő fésűvel új fazonra váltott,
S kabátját porolta egyre.

Egy ásót élezett a Boy és a Bróker,
Hol egyik, hol másik csiszolta.
Bársonyhód most is csak csipkét ver,
S brokáttal, bársonnyal van dolga.

Bűnmosó hiába próbál hatni rája,
Pedig sorolt oly cikkelyeket,
Amelyből kiderül, hogy a bűnbe merül,
Az a személy, ki csipkét veret.

A Bördíszműves tervez nagy akarattal
Íjat, mi szokásostól eltér,
Míg a Biliárd-markőr remegő karral
Orrához rendre krétásan ér.

A Böllér zavarában magára gallért,
És sárga gyermekkesztyűt aggat,
Úgy érzi most, mint akit jó vacsora ért,
De Bengős inti: „Dobd el, kacat!”

A Böllér szólt: „Derék fickóként jellemezz,
Ha létrejön a találkozás!”
Bengős bölcsen bólogat: „Azon múlik ez,
Hogy milyen épp az időjárás.”

A Hód diadallag, hagyott csapot-papot,
Félte a Böllért, jobb ha nincs ott.
Bérsütő együtt érez, bár ész nem kapott,
Támogatva reá kacsintott.

„Légy férfi!” - A Bengős förmed haragosan
A Böllérre, ki bögni kezdett.
„Csitcsat, a dühös madár jön hamarosan,
Ha gyenge vagy, okozza veszted!”

⁹ zsirál: forгат, átruház, átutal (váltót, utalványt más személyre); kezességet vállal.

¹⁰ biankó-váltó: olyan váltó, amelyet az elfogadó aláírásával ellátott, de róla egy vagy több lényeges kellék (lejárat, összeg, rendelvényes) hiányzik.

V. ROHAM: A BÁRSONYHÓD LECKÉJE

Keresgélték gyűszűvel, testi erőnnyel,
Vittek villát Sznarkot leölni,
Életét akarták vasúti részvénnel,
Csali is volt: mosoly és kölni.

A Böllér kigondolt egy nagyszerű tervet,
Hogy a célt elérje egyedül,
A közelben tudott egy kiszáradt medret,
Ahová ember sose kerül.

A Bársonyhód is ekképp gondolt ki fondort,
Így a völgyben összefutottak,
De egyikük arcán sem látni az undort,
Rossz érzések most nem hatottak.

Kettejük nem másra, csak a Sznarkra gondolt,
És a dicsteljes feladatra.
Nem lesték, hogy a másik mellettük loholt,
Feledték, hogy viszonyuk gyatra.

Keskenyedett a völgy, amerre haladtak,
És hideg időt hozott az éj.
Nem jószágból bár, de egymásba karoltak,
Fáztak s féltek, nagy volt a veszély.

Sikoly hangja törte meg az éji csendet,
Tudták, nincs messze a rettenet:
A Hód annyira fél, a farka is fehér,
De a Böllér is izgatott lett.

Az ártatlan gyermekkorára gondolt,
Boldog volt éje és nappala.
A sikoly elméjében éppen úgy szólt,
Mint nyikordult egykor a pala.

„Ez a Csitcsat madár hangja!” - így kiáltott -
(Az ember, kit úgy hívtak: „Dilis”).
„És most újra elmondom, azt hogy mi van ott,
Ahogyan szokta a Bengős is.

Ez a Csitcsat hangja! Kérlek, jegyezd meg jól!
Elmondom kétszer, hisz semmi az.
Ez a Csitcsat hangja! Szám harmadszorra szól,
Tehát, mit mondtam, biztos igaz!”

A Bársonyhód figyelmét szó nem kerülte,
Mindent jól az eszébe vésett.
De fülén harmadszor ugyanaz került be,
Már alig bírta az egészet.

Úgy érezte, hiába kínozza magát,
Hibás eredmény, amit kapott,
És ezért - bár nagyon megterheli agyát -,
A Hód nagy számításba fogott.

„Kettő meg egy - ó, ha érne annyi kegy,
Hogy ki tudnám számolni ujjal!”
Arra gondolt: rég, mikor gyerek volt még,
Összegzés nem járt ennyi bajjal.

„Sikerülni fog - szolt a Böllér - azt hiszem,
Meg lehet oldani biztosan,
Sőt meg is kell! Hozz papírt és tintát, hiszen
Szükség lesz rájuk hamarosan!”

Bársonyhód hoz papírt, irattáskát, tollat,
Tintát, mi elég egy életre,
Közben sok furcsa, hátborzongató állat
Kíváncsi szemmel őket leste.

A Böllér a leckében mélyen elmerült,
Mindkét kezével írt azonmód,
S magyarázata oly könnyedre sikerült,
Minden szavát értette a Hód.

„Vizsgálódás tárgyaúl a hármast hozzuk,
Mert könnyen értelmezhető szám,
Adjunk hozzá tíz plusz hetet, majd szorozzuk
Nyolc híján egy ezerrel, no lám!

A kapott szám osztójának vedd - ez fontos! -
A kilencszázkilencvenkettőt,
Majd vonj ki ebből tizenhetet: a pontos
Eredményt látod magad előtt.

Örömmel átadnám mindazt, amit tudok,
Hiszen fejemben oly sok van még,
Csak több időm lenne s te ne lennél tulok,
Hiába, felét nem értenéd.

Volt egy perc, csodás, s az addig rejtett tudás
Számomra többé már nem talány.
Egy részt felár nélkül átadok emlékül,
Abból, mit rejt természettudomány.”

Kezdi a nagy zseni a leckéket venni,
Az illemmel szembe menve:
„Ha nincs bemutatás, botrány a tanítás,
Zúdul rá a nép ellenszenve.”

„A Csitsat lelkében folyton lángol a tűz,
De vágya nem oltott, ezért zord.
Lehetetlen öltözék, mit magára fűz,
Jövő századi ruhákat hord.

De egy barátját se felejtí sohse el,
Nem lehet semmivel megkenni,
Jótkony gyűjtésen nála van a persely,
De egy fillért bán beletenni.

Sokkal ízletesebb, ha jól van kisűtve,
Mint bárány, tojás vagy osztriga,
Csontedényben soká friss marad, illetve
Tölgyfahordóban se lesz hiba.

Főzése történjen forgáccsal, ragaccsal,
Marék sáskával meg a sűrités,
De az íze biztosan csak akkor nem csal,
Ha szimmetrikus az elrendezés.”

A Böllér szívesen beszélne másnapig,
Ha nem gátolná ebben az éj.
Mégis boldog, szemében örömkönny lapít:
Barátságot szerzett, ami mély.

A Hód is így érzett, vallott szenvedéllyel,
Amelynél kevesebbet mond a könny:
Több ismerethez jutott ezen az éjjel,
Amennyit adhat hetven évnyi könyv.

Karöltve mentek vissza, s Bengős ezt látva
Ellágyult (de csak egy percen át):
„Már ezzel megtérült gond, mi ránk nehezült,
Nem hiába hánykódtunk tehát.”

Bársonyhód s Böllér barátsága ritka kincs,
Ilyen tán még nem is volt soha,
Lehet december vagy június, olyan nincs,
Hogy viszonyuk lenne mostoha.

Nagy ritkán esett meg csak, hogy összekaptak,
Ám ez soha nem lett tartós átok:
A Csitcsat, ha megszólal végén a napnak,
Eszükbe jut, hogy örök barátok.

VI. ROHAM: A BÜNMOSÓ ÁLMA

Keresgélték gyűszűvel, testi erénnyel,
Vittek villát Sznarkot leölni,
Életét akarták vasúti részvénnel,
Csali is volt: mosoly és kölni.

A Bünmosó, ki nem tudta a törvénnel
Csipkétől üzni a Bársonyhódot,
Most elszenderült és a keresett lénnel
- Amit régóta óhajt - álmodott.

Álmában egy sötét Bíróságra tévedt,
Ahol a Sznark üvegszemmel és
Talárban, parókában egy disznót védett,
Ki ellen a vád: ólból szökés.

A Tanúk igazolják, mit állít a Vád,
Hiszen látták, hogy üres az ól.
A Bíró ismerteti, mit az ügy kíván,
De nem hallatszik valami jól.

Túl sok szakszavat tartalmaz a vádirat:
A Sznark több órája szónokol,
De nem lelsz, ki értené, oly Esküdt urat,
Hogy disznó bűne mi a pokol.

Az Esküdtek sokfélén, de döntöttek már,
(A vádat még fel sem olvasták),
A teremben mindük szája egyszerre jár,
Nem is érthetik így a vitát.

„Nos...” - a Bíró így szaval, de a Sznark rárivall:
„Mese ez! Nem lehet, hogy az fog
Dönteni sorsáról, oly cikkely, mit tárol
Rég elavult uradalmi jog!

Árulás bűnében tán vétkes e sertés,
Cinkos ő e magányos tettben,
De pénzszerűkkel vádolni becsületsértés,
Nem adós ő semmi esetben.

A Szökés az tény, nincs helye disputának,
De remélem, felmentik mégis,
(A perköltséget is tarthatja magának),
Az alibije biztos égisz.

A védencem életéről szavaznak most!” -
Eztán leült és indítványozza:
„A Bíró ismertesse már a papirost,
Hogy a részleteket kihámozza!”

De amaz így szólt: ezzel még nem volt dolga,
Így Sznark vállalta a Bíró helyett,
De többet mondott, mit jegyzett törvényszolga,
S többet, mit Tanú vallomásba vett.

A döntéstől az Esküdtszék tartózkodott,
Mert rejtély nekik a szó, mi kell,
A Sznarkot kérték megoldani a gondot,
Hiszen ő mindenben remekel.

Így a Sznark dönt, bár őt is kínozták e nap:
„BŰNÖS!” - a szava ekképp zárult,
Ezt hallva több esküdt is a szívéhez kap,
Volt olyan, ki rögtön elájult.

Ezután kihirdette az ítéletet,
Mert a többiek beszélni félnek,
Mikor feláll, a csendet harapni lehet,
Hallana, ha tűt leejtenének.

„Száműzéssel legyen torolva büntette,
A mellékbírság az negyven font!”
Jókedvük nagy, bár a Bíró szóvá tette:
Az ítélettel van egy kis gond.

De akkor hagynak fel végleg az örömmel,
Mikor az őr közölte sírva,
A végrehajtásnál nehézség merült fel:
A disznó rég leszállt a sírba.

Mély undorral eztán a Bíró távozott,
Viszont, aki szintén megdöbben,
A Sznark felkért ügyvédként tovább dolgozott:
Hosszan üvöltött még odabent.

Bűnmosó e hangot csengettyűnek hallja,
Ám Bengös, ki költi haranggal:
Erősen rázza, a lustaság zavarja,
Semmittevés nem járhat ranggal.

„VII. ROHAM: A BANKÁR VÉGZETE”

Keresgélték gyűszűvel, testi erénnyel,
Vittek villát Sznarkot leölni,
Életét akarták vasúti részvénnel,
Csali is volt: mosoly és kölni.

A Bankár szívébe ekkor bátorság gyűlt,
Amin mindenki meglepődött,
Előrerohant, majd sebesen el is tűnt,
A Sznarkért ily vágy szállta meg őt.

Míg gyűszűvel, testi erénnyel kereste,
Rátámadt akkor egy Borzadár,
És ő sikítozik, remeg egész teste,
De hiába, nincs menekvés már.

Csökkent árat ajánlott és látra szóló
Csekket állított hét font tízről,
De Borzadárt gyözködni hiábavaló,
Csak nyakat nyújt, s újra kapja föl.

Míg a tortúra tart, a brósz fog belemart,
És tépkedte a testét körbe,
Szegény, szökni akart, ám csak a túlsó part,
Mit elért; lerogyott a földre.

A Borzadár tűnik: jönnek a többiek,
Hallván, sikolyra nyílt társuk szája.
„Figyelmeztettem - így a Bengős - de minek?”
Lélekarangként leng a kolompja.

Az arcára gond ült, egész elfeketült,
Alig őrzi régi mivoltát,
A félsz rá úgy támadt, kabátja is sápadt,
Tán nem is hinnéd, hogyha látnád.

A többire is átragadt rettegése,
Mikor ő estélyi ruhában
Grimaszokat vágott, beszédképessége
Most kialakult hiányában.

Egy székre rogyva, hajában kotorva
Mormolt ő különös éneket,
Bizonyítja e zaj, teljes az elmebaj,
Csontokkal verte az ütemet.

„Hagyjuk a sorsára, eltelik az óra!”
A Bengős így szólalt meg, sután:
„Eltelt már a fél nap, sose jutunk célnak,
Hogy fogunk Sznarkot éjfél után?”

VIII. ROHAM: AZ ELTŰNÉS

Keresgélték gyűszűvel, testi erénnyel,
Vittek villát Sznarkot leölni,
Életét akarták vasúti részvénnel,
Csali is volt: mosoly és kölni.

Megborzongtak attól, hogy az esély csökken,
A Hód is felizgatta magát,
A farka leghegyén körbe-körbe szökken,
Hisz a nap mindjárt éjbe fut át.

Szólt Bengős: „Hallom a Hogyhijják kiabál!
Úgy kiált, mint aki megőrült!
Látom, fejet csóvál, a kezével kapál,
Lehet, hogy a Sznark elé került!”

Nézik gyönyörrel, mikor a Böllér kiált:
„A Sütő kemény legény, úgy ám!”
És látták, névtelen hősük odafent állt
Egy szomszédos kőszikla csúcsán.

Milyen magasztos, fenséges e pillanat,
Ám vad jelenet következik:
A Bérsütő onnan kinnal ugrik alant,
S ők félve várták, hogy érkezik.

„Itt a Sznark!” - hallatszott messziről a hangja.
Csak igaz lenne és múlna bú,
Éljeneznek, vigadoznak ők kacagva,
De most baljós szó jó: „Ez egy Bú...”

Aztán csend. Bár van olyan, ki hallani vél
Elhaló, furcsa s fáradt sóhaj,
Mely „csam”-ként szól, de könnyen lehet, csak a szél,
Mi fülükkel játszani óhaj.

Késő estig kerestek, de nem találtak
Gombot vagy pihét, semmi jelet,
Amelyek a helyre biztosan utalnak,
Ahol imént a Sznark megjelent.

S míg próbálta befejezni a mondatát,
S míg a többiek kacagtak ott,
A Bérsütő füstté-köddé változott át,
Mert a Sznark Búcsam volt, láthatod.

VÉGE